

Vzpomínka na Vladimíra Skalického (12. 4. 1930 – 6. 7. 1993)

Počátkem léta nás zastihla sotva uvěřitelná zpráva, že těsně před zahájením floristického kursu navždy opustil naše řady botanik Vladimír Skalický, docent přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Nějak jsme nemohli přijmout skutečnost, že právě Vladimír, symbol přírodovědecké nezdolnosti a obětavosti. Nezbývá však, než rozloučit se s ním touto osobní vzpomínkou.

Byl jsem totiž jeden z prvních kolegů přírodovědců, s nimiž se Vladimír během své odborné dráhy setkal a navázal trvalé přátelství i spolupráci. Oba jsme studovali na smíchovském Vančurově reálném gymnáziu a naším profesorem přírodních věd byl Jan Martinovský, známý znalec naší stepní květeny a především rodu *Stipa*. Skalický byl o pět ročníků níže, takže naše seznámení se odehrálo na jakémisi semináři, který profesor Martinovský uspořádal pro své pokročilé žáky a kde jsem měl jako tehdy již absolvent příro-

dovědecké fakulty přednášku o měkkýších a vývoji středočeské krajiny. V diskusi se pak přihlásil jeden ze studentů s otázkou, že na sever od Prahy nalezl dvojštíték hladkoploď (*Biscutella laevigata*) na kyselé algonické břidlici. Pokud si ještě vzpomínám, podal jsem vysvětlení, že hornina má zřejmě pukliny vyhojené uhličitánem vápenatým. Ten student byl Vladimír Skalický a od té doby počíná naše přátelství. Chodili jsme zprvu na exkurze do Českého krasu a pak jsme se pravidelně stýkali až do jeho odchodu, jak na fakultě tak při různých jiných příležitostech, zejména na výjezdních seminářích středočeského střediska ochrany přírody.

Bylo vždy o čem hovořit. Problémů bylo tolik, že čas nestačil – já jsem se zabýval měkkýši, jejich vztahem k vegetaci i vývojem v pravěku, Vladimír pak nejrozličnějšími aspekty botaniky od taxonomie po regionální fyto geografické členění a floristiku, od cévnatých rostlin až po houby. Jeho záběh byl podivuhodně široký a hodiny ztrávené v jeho pracovně od podlahy až ke stropu nabitě literaturou, mapami i herbářovými položkami

byly pravým heuristickým požitkem, jak by řekli naši klasikové. Těch debat o vlivu geologického podkladu na organismy, o zásadách pravěkého lidstva do přírody, o stepní otázce nebo o regionálním fyto- či zoogeografickém členění. Úvahy nad oborovými dokumenty chráněných krajinných oblastí, především Českého krasu, přípravy na Květenu ČSR!

Měli jsme i společné zájmy regionální. Mé rodinné kořeny sahají do jižních Čech a Vladimír na tuto oblast soustředil svůj zájem, i když nebyl místním rodákem. Po loňské předčasné smrti Stanislava Kučery (viz *Živa* 2/1993) znamená tak Vladimírův odchod nenahraditelnou ztrátu v rámci poznávání přírody této osobité krajiny.

Skalický patřil mezi ty nečetné přírodovědce, kteří si přes své speciální zaměření, zachovali dnes již tak vzácný polyhistorický přístup a jeho ztráta bude dlouho bolet nejen jeho přátele a spolupracovníky, ale pocítí ji i mnoho mladých adeptů přírodních věd a zájemců o přírodu, jimž byl Vladimír vždy ochotným a nezištným rádcem i pomocníkem.

Vojen Ložek

Herbářová vzpomínka na pana A. Roubala (25. 5. 1925 - 12. 6. 1993)

Jako studenti katedry botaniky na Karlově univerzitě jsme se někdy podobali slonovi v porcelánu – nejen mezi kvítím v přírodě, ale i ve světě pečlivě strádaného a archivovaného rostlinného materiálu v univerzitních herbářích. Bylo třeba značné shovívavosti a úsilí naučit nás, proč a jak je třeba rostlinu sebrat, lisovat a sušit, opatřit dostatečnými údaji, aby se stala pro další generace využitelnou herbářovou položkou, stejně jako staré sběry pro nás. Bylo k tomu třeba člověka, který se vymykal běžným atributům všednodenních setkání: pan Roubal k těmto prostorám, kde to voní bylinami, patřil jako nikdo jiný.

Narodil se na Slovensku, v obci Čary u Senice nad Myjavou v rodině úředníka. S rodiči se však přestěhoval do Čech a Kladensko se pro něho stalo celoživotním osudem ve floristické práci. Jako šestnáctiletý internista vstoupil do salesiánského ústavu v Praze-Kobylišicích. V roce 1944 maturoval na reformním reálném gymnáziu. Byl totálně nasazen jako dělník v protektorátě Čechy a Mo-

rava. Jeho cíl stát se knězem se ani po válce neuskutečnil i přes soukromá studia a současně vyučování botanice a zeměpisu. Peripetie počínající režimní internací v klášteře v Hejnicích v r. 1949 vyústily ve vážnou nemoc, která se zhoršovala a krivila tělo. Ještě do propuštění v r. 1954 se přidaly další zdravotní potíže, zejména chronický zánež žaludku. Po návratu do Kladna však musel pracovat jako hlídač a manuální „síla“ ve velkoobchodu. To vše ho přivedlo zpět k jeho životnímu koníčku, botanice, a roku 1969 nastoupil jako technický asistent v herbářích katedry botaniky v pražské Benátské ulici. Byl samozřejmě dlouholetým členem Čs. botanické společnosti. V systematické rostlin získal samostudiem značné vědomosti, věnoval se soustředěněji některým taxonomickým okruhům a stal se například výborným znalcem našich hlohů. Snad ještě důslednější byl však jeho lidský přístup k okolí: rozdával nejen znalosti, ale dovedl svým osobitým způsobem potěšit, ohrát, prolnout spravedlnost s chápavostí vůči příhodám světa. Sám ohnut nemocí, narovnával duše v blízkosti. A hlavně se mu podařilo předat svému nástupci cenné zkušenosti, kterým se nedá naučit jinou formou než společnou

prací učedníka s mistrem – počínaje dešifrováním osobních rukopisných variant starého německého písma dávných floristů až po dnes již nenalezitelné změněné názvy lokalit v někdejší Rakousko-Uhersku.

I v důchodu se občas do herbářů vracel. Pomáhali jsme mu shánět nedostupné léky. Se stáří přišly navíc úrazy. Zimní návštěva v Kladně vyšla naprázdno, přestože, jak později omluvně napsal, byl doma – jen zhoršený sluch už neregistroval zvonek. A tak jsem ho už neviděl. Je zvláštní, že oslovení „příteli“ zní od každého jinak – pan Antonín ho doprovodil: „...a zasílám Vám svá přání... kéž se zdarem proniknete do záhadných hlubin lidského života.“ Na pozadí dnešního náboženského chaosu v hlavách lidí: sekt, fundamentalismu, farizejství nebo zpolitizovaného církevnictví, zůstane Antonín Roubal ve vzpomínkách ostrůvkem láskyplného křesťanství. Vybírám z jeho posledního velikonocního pozdravu – pro botanickou veřejnost: „Drazí přátelé... vzpomínám na krásné chvíle prožité při společných exkurzích. Děkuji Vám za Vaše přátelství a promiňte mi vše, čím jsem Vás zklamal, případně i zarmoutil. Váš Roubal.“

Pavel Kovář

K 100. výročí narození dr. Leo Heyrovského

Dne 25. listopadu 1992 uplynulo sto let od narození JUDr. Leo Heyrovského, významného československého entomologa. Narodil se v rodině univerzitního profesora v Praze. Vystudoval práva na Univerzitě Karlově a působil dlouhá léta na ministerstvu obchodu, naposledy jako přednosta odboru. Jeho bratr se stal prvním československým laureátem Nobelovy ceny za polarografii.

Živa 4/1993

Od svých studentských let se dr. Heyrovský s nadšením věnoval studiu entomologie. Již na gymnáziu si oblíbil nejvíce čeleď tesaříků *Cerambycidae* z řádu brouků *Coleoptera*. Jeho první práce o tesařících vyšla v roce 1910 pod názvem Některé poznámky k *Cerambycidům* okolí pražského. Za sběrem hmyzu procestoval Československo a tehdejší Podkarpatskou Rus a podnikl také několik cest do ciziny. Sbíral v tehdejší Jugoslávii, Albánii, Řecku, Sýrii, Palestině, Egyptě, Tunisu a Alžír. Jeho životním cílem bylo sepsání knihy *Fauna ČSR Tesaříkovití*

– *Cerambycidae*, vydané ČSAV v roce 1955, v níž vedle determináčnických klíčů shrnul poznatky o rozšíření a bionomii československých druhů tesaříků. Hlavním zájmem dr. Heyrovského však bylo studium taxonomie a rozsáhlá determináčnická činnost, kterou se stal známým po celém světě. Zařadil se tak mezi uznávané nejvýznamnější světové entomology zabývající se čeledí *Cerambycidae*. Za dobu své taxonomické činnosti popsal řadu nových druhů tesaříků. Publikoval přes 250 prací různého rozsahu. Je po něm pojmenována řada druhů brouků, z nichž je nej-